

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

NOVICE MREŽE NVO ZA ZDRAVJE IN OSTALE NOVICE

[Mobilna aplikacija ŠUR](#)

Ali poznate mobilno aplikacijo ŠUR (šola, ulica, razvoj) za mlade? Aplikacijo smo razvili z namenom pomoči mladim in mlajšim odraslim na področju zmanjšanja rabe psihoaktivnih snovi (tobaka in alkohola), zdrave prehrane in gibanja ter pozitivne samopodobe.

Uporabniki lahko postavijo anonimno vprašanje s področja vseh naštetih tem in strokovnjaki jim bodo odgovorili. Aplikacija je na voljo za prenos na povezavi: <https://sur.zadihaj.si>.

[Število alkoholikov v Sloveniji vse večje](#)

Število alkoholikov v Sloveniji trenutno znaša približno **240.000** in ta številka še naprej narašča. Prav tako **stroški zapletov, povezanih z alkoholom**, za **štirikrat** presegajo prihodke iz naslova trošarin. Ta statistika kaže na **zaskrbljujoče stanje** na področju pitja alkohola v naši državi. Štefan Lepoša, ki je vso svojo več kot 50-letno kariero posvetil boju proti alkoholu pravi, da **»alkoholizma ne moremo izkoreniniti, a je skrajni čas, da začnemo spreminjati odnos do njega«**.

V Društvu za urejeno življenje - Abstinent **pomoč** praviloma poiščejo **svojci alkoholikov**, ko pitje alkohola **družinske odnose** pripelje do dna. Zadnji šokantni podatki Eurostatove statistike kažejo, da v **Sloveniji** zabeležimo **17 smrti na 100.000 prebivalcev** zaradi motenj, povezanih z uživanjem alkohola.

[Podpišite Evropsko državljansko pobudo Za Evropo brez tobaka!](#)

Podpišite Evropsko državljansko pobudo **»Za okolje brez tobaka in prvo evropsko generacijo brez tobaka do leta 2030«**, s katero želimo nasloviti problematiko ogromne okoljske škode ter prezgodnje smrti in izgubljenih let življenja, za katera je tobak vodilni

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

preprečljivi dejavnik tveganja. Naš cilj je ustrežnejša in strožja evropska zakonodaja ter podpora Strategiji za zmanjševanje posledic rabe tobaka: Za Slovenijo brez tobaka 2022–2030.

Svoj podpis lahko odda vsak polnoleten državljan na spletni strani Evropske komisije, na [tej povezavi](#). Pobudo organizira več evropskih nevladnih organizacij, med njimi tudi Slovenska zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo, ki je koordinator za Slovenijo, in Mladinska zveza Brez izgovora Slovenija.

S skupnimi močmi lahko vidno zmanjšamo gospodarsko, zdravstveno in okoljsko breme rabe tobaka tudi v Sloveniji.

[Prepoved uvoza elektronskih cigaret v Avstraliji](#)

Zaskrbljujoča statistika kaže, da naj bi **vsak sedmi otrok** v starosti od 14 do 17 let v Avstraliji uporabljal **elektronske cigarete**. Avstralska vlada bo tako v prihodnjem letu (od 1. januarja naprej) **prepovedala uvoz** elektronskih cigaret za enkratno uporabo. S tem ukrepom želi **zmanjšati porabo** nikotinskih proizvodov.

Minister za zdravje Mark Butler je dejal da: »**Velika večina elektronskih cigaret vsebuje nikotin in otroci postajajo zasvojeni.**« Avstralsko zdravniško združenje in predstavniki zdravstvenih oblasti so tako podprli in pozdravili odločitev in ukrepe glede **omejevanja uporabe elektronskih cigaret**.

V letu **2024** se v duhu podobnih ukrepov napoveduje tudi nova zakonodaja glede **prepovedi** proizvodnje, oglaševanja ali dobave **elektronskih cigaret**.

[Svetovni dan boja proti aidsu](#)

Vsako leto 1. decembra obeležujemo **svetovni dan boja proti aidsu**. Letos je potekalo pod geslom »**Naj skupnosti vodijo!**«, s čimer izpostavlja ključen vpliv skupnosti pri oblikovanju odziva na HIV in na globalno zdravje.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

HIV je virus **človeške imunske pomanjkljivosti** in preko delovanja na **bele krvničke, limfocite T pomagalk**, oslabi imunski sistem. Ob **napredovani okužbi** s HIV pa se razvije bolezen **aids**.

V Sloveniji okužbo s HIV zaenkrat **dobro obvladujemo** in imamo eno **najnižjih epidemij** v Evropi. Vesna Marinko, generalna direktorica Direktorata za javno zdravje na Ministrstvu za zdravje tako poudarja: »*Primarna **preventiva**, torej **promocija varnejšega spolnega vedenja**, vključno z uporabo kondoma in spodbujanjem testiranja, glede na dobro epidemiološko situacijo tudi v **prihodnje** ostaja naša **osnovna usmeritev**.*«

Za osebe, okužene s HIV, so tveganja za razvoj raka, srčno-žilnih obolenj in pljučnih boleznih zaradi kajenja še višja kot pri osebah, ki so HIV negativne, saj **kajenje dodatno slabi imunski sistem**.

[SZOTK postala članica GATC](#)

Slovenska zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo je **postala članica organizacije *Global Alliance for Tobacco Control* (GATC, Globalno združenje za nadzor nad tobakom)**. GATC, prej poznana kot Framework Convention Alliance (FCA), se ukvarja z razvojem, ratifikacijo in izvajanjem mednarodne pogodbe, Okvirne konvencije Svetovne zdravstvene organizacije (WHO) za nadzor nad tobakom (FCTC).

[Seznam krvodajalskih akcij v mesecu JANUARJU najdete tukaj.](#)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

ZANIMIVE NOVICE S PODROČJA ZDRAVJA IN OKOLJA PO SVETU

[Odprava prelomne protikadilske zakonodaje na Novi Zelandiji](#)

Nova **koalicijska vlada** Nove Zelandije namerava **razveljaviti kontroverzno generacijsko prepoved rabe tobaka** v državi, ki bi prepovedala tobačne izdelke za ljudi, rojene po letu 2009.

Koalicijska pogodba, ki je bila podpisana 24. novembra po splošnih volitvah v državi, **zahteva razveljavitev sprememb zakona** o okoljih brez tobačnega dima in reguliranih izdelkih iz leta 1990 in predpisov, ki so začeli veljati 1. 1. 2023.

Medtem ko namerava **opustiti generacijsko prepoved rabe tobaka**, pa je nova vlada obljubila, da bo **strožja v zvezi z vejpajanjem**, tako da bo prepovedala elektronske cigarete za enkratno uporabo in **povečala kazni** za nezakonito prodajo tistim, mlajšim od 18 let.

Tudi v **Slovenski zvezi za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo** močno nasprotujemo odpravi te protikadilske zakonodaje. Tako smo tudi podpisali peticijo, ki poziva k ohranitvi le-te. Vabljeni k podpisu tudi vi, na tej [povezavi](#).

[Francija napoveduje nove ukrepe na področju boja proti kajenju](#)

Francija namerava v duhu novih ukrepov **povišati cene cigaret** in **prepovedati kajenje na javnih prostorih** v skladu z novimi omejitvami za boj proti kajenju.

Kot del novega načrta bo vlada **leta 2027** zvišala cene na **13 evrov** za škatlico cigaret, **prepovedala e-cigarete** za enkratno uporabo in **prepovedala kajenje na javnih prostorih**, kot so parki, plaže, gozdovi in druge javne površine. Njihov cilj je do leta 2032 ustvariti generacijo **»brez tobaka«**.

»Tobak igra ključno vlogo pri **boleznih** in **smrtnosti**, ki jo je **mogoče preprečiti**,« je dejal zdravstveni minister Aurélien Rousseau, »in Francija vsak dan plača visoko ceno za kajenje«. Kajenje cigaret je **glavni vzrok smrti**, ki bi jo bilo mogoče preprečiti v Franciji in povzroči

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

75.000 smrti na leto. To je tudi glavni vzrok **prezgodnje smrti** pred 65. letom, je dejal minister za zdravje.

[Vietnam: E-cigarete bi morale biti popolnoma prepovedane](#)

E-cigarete je treba v Vietnamu **popolnoma prepovedati**, je dejal dr. Nguyễn Trung Nguyễn, direktor centra za nadzor zastupitev v bolnišnici Bạch Mai.

V sklopu **izobraževalne delavnice** za izboljšanje komunikacijskih zmogljivosti na področju **preprečevanja in obvladovanja škodljivih učinkov tobaka** je Nguyễn dejal, da je sestava e-cigaret veliko **bolj zapletena** kot pri tradicionalnih cigaretah.

»E-cigarete so **popolnoma škodljive** za zdravje, odpirajo trend **zlorabe, zasvojenosti** in nenadzorovane **izpostavljenosti** sintetičnim kemikalijam. Zasvojenost z elektronskimi cigaretami prinaša **vrsto novih bolezni**, resnih **zdravstvenih težav** in **ogromnih zdravstvenih stroškov**,« je še dejal.

Elektronske cigarete postajajo vse bolj priljubljene med **vietnamsko mladino**. Po raziskavi iz **leta 2022** stopnja uporabe e-cigaret med učenci, starimi od 13 do 15 let, znaša **3,5 odstotka**. **Leta 2019** je ta stopnja znašala **2,6 odstotka**.

[Nevarni izdelki na tobačnem trgu](#)

Tobačne palčke »Terea Smartcore Sticks«, zasnovane izključno za uporabo z napravo IQOS ILUMA, imajo v notranjosti **ostro kovinsko rezilo**. Kovinsko rezilo aktivira elektromagnetno indukcijo naprave, zaradi česar se tobak pregreje na temperaturo **nad 350 °C**. Na posameznih embalažah izdelkov je opozorilo, ki se glasi: »**Pozor. Ne zaužijte in ne razstavljajte. Ta izdelek vsebuje ostre kovinske dele, ki lahko povzročijo resne poškodbe, če jih zaužijete. Hranite izven dosega otrok.**«

Poudarjeno je, da so ti izdelki v primerjavi z običajnimi cigaretami manjši, zato jih otroci, tudi stari nekaj mesecev, zlahka primejo in tudi zaužijejo. V primeru zaužitja, ne samo tobaka, temveč tudi kovinskega rezila, je treba otroka hospitalizirati in opraviti ustrezne preiskave, zaradi **možnosti zastrupitve z nikotinom in morebitnih ureznin**. Milanski center za zastrupitve je poročal o več primerih, ko so **otroci nenamerno zaužili te tobačne palčke**. Nadaljnji podatki so razkrili, da je bilo samo v milanskem centru za zastrupitve in samo v obdobju od 1. julija do 29. novembra 2023 obravnavanih 21 bolnikov, od tega jih je bilo deset mlajših od dvanajst mesecev.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

[Aktivnosti Roma Health Network](#)

Roma Health Network (Mreža za zdravje Romov), ki deluje v okviru EPHE (European Public Health Alliance, Evropska mreža za javno zdravje), se je v mesecu decembru 2023 srečala z enoto za romsko koordinacijo (Roma coordination unit), ki deluje v okviru Evropske komisije. **Pogovori so potekali o izvajanju nacionalnega strateškega okvira za Rome.**

Naslednja Evropska platforma za vključevanje Romov (*European Platform for Roma Inclusion*) bo najverjetneje na Madžarskem, v drugi polovici leta 2024, ko bo le-ta predsedovala Svetu Evropske unije.

WEBINARJI, KONFERENCE IN OSTALI DOGODKI

[XXXI. seminar »In memoriam dr. Dušana reje« - 7. december 2023](#)

Letošnji, že 31. seminar »In memoriam dr. Dušana reje« je potekal pod naslovom **»Personalizirana preventiva raka«**. Na seminarjem so bile obravnavane tematike, kot so personalizirana preventiva po švedskem modelu, državni presejalni programi za raka, pomen genetske/dedne predispozicije pri ocenjevanju ogroženosti za raka, sledenje poznih posledic zdravljenja raka v otroštvu in druge.

[Letno nacionalno srečanje članic Slovenske mreže zdravih mest – 7. december 2023](#)

Letošnje nacionalno srečanje članic Slovenske mreže zdravih mest je potekalo 7. decembra v Domu kulture v Rušah. Srečanje je med drugim obravnavalo tematike, kot so **razvoj dolgotrajne oskrbe, dvig zdravstvene pismenosti, skrb za otroke in mladostnike, gibalna oskrba krajanov in preprečevanje zasvojenosti v mestni občini Ptuj**. Uvodni in zaključni govor srečanja je imel dr. Zlatko Zimet, nacionalni koordinator mreže Zdravih mest.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

[Gostovanje v oddaji Koda – 8. december 2023](#)

8. decembra 2023 je Mihaela Lovše, predsednica Slovenske zveze za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo, gostovala v oddaji Koda. Prispevek je potekal na **temo arome mentola, ki je še naprej dovoljena v elektronskih cigaretah**. Prispevek si lahko ogledate na [tej povezavi](#).

NAPOVEDNIK DOGODKOV

[Webinar "Smernice za zdravljenje zasvojenosti z nikotinom - priporočila pri zdravljenju bolnikov s sladkorno boleznijo" – 25. januar 2023](#)

Slovenska zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo bo v znamenju Dneva brez cigarete (ki ga vsako leto obeležujemo 31. januarja), 25. januarja organizirala webinar »**Smernice za zdravljenje zasvojenosti z nikotinom - priporočila pri zdravljenju bolnikov s sladkorno boleznijo**«. Na spletnem seminarju bo predstavljen prevod istoimenske brošure, ki predstavlja evropske modele dobrih praks: EPACTT, TOB.g. Webinar je namenjen zdravstvenim delavcem in nevladnim organizacijam s področja zdravja. Vabilo s programom bo kmalu na voljo na spletni strani SZOTK, na [tej povezavi](#).

[Obeležje Dneva brez cigarete v Zdravstvenem domu Celje – 31. januar 2024](#)

Slovenska zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo in Zdravstveni dom Celje bosta 31. januarja 2024 obeležila Dan brez cigarete. V sklopu obeležja bomo v Zdravstvenem domu Celje zainteresiranim prebivalcem nudili svetovanje za opuščanje kajenja, meritve ogljikovega monoksida v izdihanem zraku ter delili zdravstveno-vzgojne materiale. Vabilo s programom bo kmalu na voljo na spletni strani SZOTK, na [tej povezavi](#).

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

RAZPISI NA PODROČJU ZDRAVJA IN OKOLJA

[Obzorje Evropa: Sofinanciranje inovativnih in raziskovalnih projektov na področju spodbujanja trajnostne prihodnosti za Evropo za leto 2024](#)

Razpisuje: Evropska komisija

Vrednost razpisa: 96.000.000 EUR

Rok prijave: 7. 2. 2024

[Fit for Life Foundation awards](#)

Razpisuje: Fundacija Fit for Life

Vrednost razpisa: 100.000 EUR na organizacijo

Rok prijave: 15. 2. 2024

[Obzorje Evropa: Dvostopenjski razpisi za sofinanciranje projektov v okviru pobude za inovativno zdravje](#)

Razpisuje: Evropska komisija

Vrednost razpisa: 83.350.000 EUR

Rok prijave: 23. 4. 2024